

L'AGRE DE LA TERRA BRUIXES A

No tot han de ser calamitats i desgràcies a la nostra ciutat. No negant pas ni oblidant que la degradació és ben perceptible en moltes de les facetes de la vida ciutadana, hem de reconèixer que a Sabadell també s'hi esdevenen de tant en tant, i en parcel·les molt concretes del seu ampli panorama, coses senzillament bones, positives, que cal registrar i posar en relleu per tal de fer, a nivell d'informació general, el degut contrapès a les altres. Aleshores el saldo potser no serà tan catastròfic.

Cenyint-nos a la que anomenariem vida cultural -que, dit sigui de passada, cada dia resulta més difícil de definir degut a la munió d'elements confusionaris que s'hi van introduint-, potser convindria subratllar una molt concreta tasca editorial de caràcter genuïnament sabadellenc, local i localista, que s'hi està desenrotllant i que té aires de prosseguir en el futur, salvats, naturalment, els imponderables que l'avenir ens reserva. Es tracta -i això crec que constitueix un factor molt important per a la ciutat- de quelcom que, si bé sintonitza amb les realitats de l'hora present, té un marcat to de continuïtat i d'enllaç amb el pretèrit de l'esperit sabadellenc manifestat ja abans en tasques d'aquesta mena, com poden ésser la de l'equip de La Mirada i la de la Biblioteca Sabadellenc, que foren realitzacions molt estimables en el Sabadell d'allà els anys vint i trenta; tasques que, havent quedat truncades per la nostra fatídica guerra, foren reempreses en una determinada direcció -, malauradament, sense l'èxit que hom desitjava -vers els anys cinquanta amb la Biblioteca Sabadell, promoguda per Ramon Bardés.

Sí, constatem-ho amb satisfacció: amb el darrer que ha aparegut, ja són cinc els volums que ens ofereix Amics de les Arts i les Lletres en aquesta Biblioteca Quadern que ha sorgit a l'entorn de la revista d'aquest nom que, al llarg de l'any, va sortint amb periodicitat bimestral d'ençà de l'abril de 1978 i que representa un esforç molt estimable encaminat a revifar i normalitzar un sector ple de possibilitats culturals del panorama sabadellenc. Els cinc volums que constitueixen els primers números de la novel·la Biblioteca són -recordem-ho per tal de fornir un "aide-mémoire" als distrets següents: "De les eixides", amb dibuixos d'Agustí Masvidal i text de Joan Cuscó, editat l'any 1980; "Una història de Sabadell per a tots", de Josep Torrella, aparegut el 1981; "La darrera nit", novel·la de Ramon Moix -valuós poeta i escriptor de ca-

sa, suara traspassat- que es publicà el 1982; "Dels carrers de Sabadell", dels esmentats Masvidal i Cuscó, que aparegué el mateix any; i finalment, el llibre de memòries de Josep Torrella "Amb la ciutat a l'hora del record", que fou novetat a la Diada del Llibre d'enguany.

Resulta satisfactori poder registrar, no solament l'existència d'aquesta tasca editora en el Sabadell dels nostres dies, sinó també la favorable resposta que li estan donant els sabadellencs, tots els quals, diria jo, estan en condicions de valorar, i molts d'ells d'assaborir i tot, llibres com els que acabo d'esmentar, cosa que potser no es podria afirmar si ens referíssim a altres menes de producció, anomenada més enfàticament literària, que es diu situada a la proa de les tendències -gairebé demencials, amb perdó de James Joyce i altres escriptors d'arreu del planeta, i també, doncs, de casa nostra- de les lletres hodiernes. Resulta evident que encara no s'han desorbitat massa les coses i que els nostres conciutadans saben distingir els diversos nivells i les diverses facetes de la cultura, la qual cosa els permet de navegar sense que el seu vaixell, fràgil com és, s'enfonsi en ésser castigat pels vents furiosos que l'ataquen des de tots els punts cardinals.

Potser no caldria dir que és molt vari el valor intrínsec de les obres que, aplegades, constitueixen aquesta nova Biblioteca. En tot cas, guardem-nos de posar-les totes en el mateix sac i sapiguem reconèixer en cada una d'elles l'exacte nivell i to que li ha donat el seu autor, els seus coautors en alguns casos. El qui les llegeixi ja pot saber una mica què ha d'esperar trobar-hi a l'endinsar-se en les pàgines del volum que té a les mans i que "a priori" ha valorat donant un generós vot de confiança a qui sigui pel sol fet d'haver volgut aportar la seva contribució a enriquir, al marge de qualsevol ambició de lucre, el patrimoni espiritual de la ciutat. Perquè sap que aquests llibres de caràcter deliberadament local, domèstic diríem, tenen com a denominador comú aquella sentida impossible d'aconseguir artificialment que se'n diu "l'agre de la terra", que no els priva pas de tenir molta volada, però que revela l'ambició fonamental de donar una bona testimoniança del què es l'arrelament en un lloc geogràfic i en una comunitat humana amb un considerable gruix d'història.

Pere Roca i Garriga

Publicat al "D. de S." de 7 juny 1983

A començos del segle XVIII hi hagué a tot Catalunya una veritable invasió de bruixeria seguida naturalment dels conseqüents processos. Tants i tants foren aquests que Felip II deia l'any 1620 en una carta al Virrei del Principat, el Duc d'Alcalá: "Tengo entendido que hay gran cantidad de bruxas en este Principado" i recomanava en la carta que es concedís un perdó general per castigar després amb més rigor els reincidents. Ja Josep Masferrer i Arquimbau en "La Renaixensa" del 31 d'agost de 1878 ens descriu un procés de bruixeria a Savassona del 21 de febrer de 1618; uns anys més tard Menéndez i Pelayo en la seva "Historia de los Heterodoxos Españoles", del 1882, ens parla de diversos processos de bruixeria a Vic, documentació estudiada més a fons per Antoni Pladevall en el seu llibre "Persecució de bruixes a les comarques de Vic a principis del segle XVIII" publicat l'any 1971; a la revista "Ausa" ens en havia parlat ja Federico Sena l'any 1968. Jaume Prat i Vila, l'any 1981 i en "Miscelània d'Estudis Bagencs" ens parla de les bruixes de Santpedor de darreries de 1618; Albert Benet i Clarà en la revista manresana "Dovella" del setembre-octubre de 1982 ens parla també de la bruixeria al Bages; i en els "Quaderns d'Estudis Sallentins", n.º 2 del 1983, el mateix Albert Benet fa una descripció del procés de Joana la Negra, una bruixa Sallentina.

Tot i que en diverses d'aquestes obres es fa alguna referència a bruixes al Vallès, -especialment en l'obra citada de Pladevall- poques dades concretes s'en tenien.

La primera notícia de bruixeria a Sabadell ens la dona l'acord del Comú de Sabadell, que podem llegir en les "Ordinacions de la Universitat de la Vila i Terme de Sabadell" i que amb una data de 21 d'octubre de 1619 diu: "Determinaren que sia dada facultat als senyors Consellers de